

Unia Europejska

Red. L. Ciamaga, E. Latoszek, K. Michałowska-Gorywoda,
L. Orędziak, E. Teichmann,
Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997, ss. 486

W. Weidenfeld i W. Wessels

Europa od A do Z. Podręcznik integracji europejskiej

Wydawnictwo „Wokół nas”, Gliwice 1996, ss. 410

Polska transformacja systemowa w sferze politycznej, gospodarczej i społecznej wpłynęła niewątpliwie na zmianę charakteru oraz jakości stosunków ze światem zewnętrznym. Przyjęcie nowych rozwiązań w zakresie ustroju politycznego i gospodarczego umożliwiło wejście Polski w orbitę procesów integracji zachodnioeuropejskiej, w których udział staje się z kolei warunkiem dalszych przemian ustrojowo-gospodarczych.

Nawiązanie przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej stosunków dyplomatycznych ze Wspólnotami Europejskimi, czego wyrazem stało się podpisanie w 1991 roku Układu Europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską z jednej strony a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi z drugiej strony, stworzyło realne szanse na przyszłe pełnoprawne członkostwo w Unii Europejskiej. Proces ten jednak wymaga nie tylko przystosowania polskich rozwiązań politycznych, gospodarczych i społecznych do standardów europejskich, ale również odpowiedniego przygotowania społeczeństwa do przyjęcia statusu obywatela Unii.

Kwestie dotyczące funkcjonowania Unii Europejskiej i przyszłego udziału Polski w strukturach zarówno europejskich, jak i euroatlantyckich, są obecnie szeroko dyskutowane. W ostatnich latach powstało również szereg nowych, samodzielných jednostek edukacyjnych, zajmujących się problematyką europejską i kształcących przyszłych specjalistów w tej dziedzinie. Zagadnienia europejskie i integracyjne znajdują też coraz szersze odbicie w programach dydaktycznych różnych kierunków studiów, a zwłaszcza ekonomicznych, politologicznych i prawnych. Istnieje w związku z tym ogromne zapotrzebowanie na literaturę o tematyce europejskiej z przeznaczeniem dla różnych grup społecznych, to jest studentów, pracowników naukowych, osób pracujących na rzecz integracji Polski z Unią

Europejską, jak i dla przeciętnego czytelnika. W ostatnich latach pojawiło się kilka publikacji z zakresu integracji europejskiej, które nie zaspokajają jednakże w dalszym ciągu oczekiwań czytelników w zakresie szeroko pojętej edukacji europejskiej.

Publikacją zasługująca na uwagę jest opracowanie pod tytułem *Unia Europejska*, będące efektem pracy kilku autorów. Celem publikacji jest, jak podkreślają autorzy, „przedstawienie i przybliżenie Czytelnikowi najważniejszych elementów procesów integracyjnych w ramach Unii Europejskiej [...] oraz porównanie szeroko rozumianej koncepcji integracji z tym, co zostało zrealizowane oraz pokazanie podstawowych czynników, od których zależeć będzie dalszy rozwój integracji w Unii Europejskiej”. Autorzy podjęli próbę omówienia całokształtu funkcjonowania Unii wraz z ujęciem jej stosunków zewnętrznych i podjęciem problematyki stowarzyszenia Polski ze Wspólnotą ze szczególnym wskazaniem szans i zagrożeń płynących z tytułu członkostwa w Unii.

Omawiana publikacja składa się z piętnastu rozdziałów, bibliografii, wykazu skrótów oraz indeksu instytucji i organizacji.

Na uwagę zasługuje niewątpliwie rozdział poświęcony idei i historii procesu integracji od okresu powojennego do czasów współczesnych oraz problematyce rozszerzenia członkostwa począwszy od sześciu państw Wspólnot Europejskich do piętnastki państw Unii Europejskiej. Cenne są w nim informacje przedstawione w formie tabelarycznej, a dotyczące m.in. obszaru, potencjału ludnościowego państw członkowskich Unii, dynamiki wzrostu dochodu krajowego brutto, rolnictwa, produkcji podstawowych wyrobów przemysłowych, rozwoju eksportu i importu, jak i bilansu handlowego i płatniczego w latach dziewięćdziesiątych.

Dużo miejsca poświęcają autorzy kwestiom prawnoinstytucjonalnym. Dział ten zawiera niezwykle istotne informacje co do zasad funkcjonowania poszczególnych instytucji Unii Europejskiej (tj. Rady Europejskiej, Rady Unii Europejskiej, Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, Trybunału Sprawiedliwości, Sądu Pierwszej Instancji, Trybunału Rewidentów Księgowych) i mechanizmów podejmowania przez nie decyzji.

Praca zawiera również analizę funkcjonowania poszczególnych rozdziałów polityk sektorowych, tj. wspólnej polityki handlowej, polityki przemysłowej i badawczo-rozwojowej, jak też polityki transportowej. Kilka rozdziałów poświęcono omówieniu problematyki finansowej Unii Europejskiej ze szczególnym uwzględnieniem takich kwestii, jak integracja i polityka walutowa, rozwój i przebieg procesu tworzenia unii gospodarczo-walutowej oraz problematyce dotyczącej struktury i funkcjonowania budżetu Unii i jego roli w tworzeniu unii gospodarczo-walutowej.

Publikacja, co zostało wspomniane już wcześniej, zawiera także analizę stosunków zewnętrznych Unii Europejskiej. Przedstawia ona stosunki Unii z obszarami europejskimi i pozaeuropejskimi; obejmuje państwa EFTM, kraje basenu

Morza Śródziemnego, państwa Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) funkcjonujące w stosunkach ze Wspólnotą jako jednolita grupa państw oraz kraje Europy Środkowej i Wschodniej, a także pozaeuropejskie państwa rozwinięte gospodarczo. Prezentacja stosunków wewnętrznych Unii z Europą Środkowo-Wschodnią została rozszerzona o zagadnienia współpracy Polski z Unią Europejską w kontekście stowarzyszenia Rzeczypospolitej Polskiej ze strukturami europejskimi. Przy tej okazji poruszono kwestie dotyczące warunków pełnego członkostwa, stanu polskiego rolnictwa i przemysłu w aspekcie integracyjnym oraz główne założenia Układu Europejskiego.

Recenzowana publikacja stanowi z pewnością szeroką i wnikliwą prezentację zagadnień związanych z funkcjonowaniem Unii Europejskiej i ich różnych aspektów, pomimo że w niektórych kwestiach, biorąc pod uwagę różny poziom znajomości problematyki europejskiej u potencjalnego czytelnika, sposób prezentacji podjętych problemów może okazać się trudny w odbiorze, niezrozumiały, czasami wręcz niekomunikatywny. Wymaga ona od czytelnika wstępnej znajomości problematyki ekonomicznej i prawnej, gdyż wiele kategorii niezwiązanych z procesem integracji nie jest dokładnie wyjaśnionych. Praca ta stanowi jednak od strony informacyjno-naukowej cenną pozycję polskiej europeistyki.

Wśród licznych publikacji o tematyce europejskiej na uwagę zasługuje również podręcznik integracji europejskiej autorstwa W. Weindenfelda i W. Wesselsa pod tytułem *Europa od A do Z*. Podręcznik ten jest wynikiem współpracy Grupy Badawczej Europa – Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu w Monachium i Instytutu Polityki Europejskiej w Bonn, a także Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Warszawie.

Składa się on z kilku wzajemnie uzupełniających się części, z których pierwsza dotyczy integracji europejskiej w perspektywie historycznej i prezentuje jej rozwój w poszczególnych etapach historyczno-chronologicznego przebiegu. Zapoznanie się z tą częścią pracy stanowi niezwykle ważną wskazówkę oraz pomoc w zrozumieniu pozostałych kwestii.

Część zasadniczą podręcznika tworzą krótkie artykuły opracowane według porządku alfabetycznego. Analizują one zarówno organizację i instytucje integracji zachodnioeuropejskiej, jej dokumenty, jak i podmioty oraz zadania polityki europejskiej, poczynwszy od hasła pod tytułem *EFTA i Europejski Obszar Gospodarczy*, skończywszy na *Wymiarze Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych*.

Europejskie ABC jest kolejną częścią podręcznika, zawierającą około dwustu różnych haseł, z krótkimi, zwięzłymi i konkretnymi informacjami.

Najważniejsze akty i wydarzenia w procesie integracji europejskiej prezentuje *Tablica chronologiczna* obejmująca okres od 1946 do 1995 roku.

Pozostałymi integralnymi częściami omawianej publikacji są informacje o autorach poszczególnych artykułów (będących ekspertami w dziedzinie europeistyki) oraz indeks haseł i osób.

Europa od A do Z – jak podkreślają autorzy – jest przeznaczona dla tych czytelników, którzy szukają szybkiej i precyzyjnej informacji na temat głównych pojęć i wyznaczników integracji europejskiej. Przy lekturze podręcznika odnosi się jednak wrażenie, że jest on adresowany i przygotowany dla odbiorców, którzy są już zaawansowani w znajomości problemu.

Prezentowane publikacje wypełniają w istotny sposób istniejącą lukę informacyjną w zakresie wiedzy o Europie i wychodzą naprzeciw istniejącemu społecznemu zapotrzebowaniu w tej dziedzinie. Szczególnie przydatne są dla studentów prawa, socjologii, politologii i historii, których programy studiów rozszerzone zostały o zagadnienia integracji zachodnioeuropejskiej.